

ת"ד 2142/10/12 - מדינת ישראל נגד חביב גבאי

בית משפט השלום לתעבורה בצפת

ת"ד 2142-10-12 משטרת ישראל/ לשכת תביעות תעבורה צפת נ' גבאי
בפני כבוד השופט בסאם קנדלפת

המאשימה

בעניין: מדינת ישראל

נגד

הנאשם

חביב גבאי

הכרעת דין

אני מזכה את הנאשם מהאשמה המיוחסת לו בכתב האישום.

בישיבת יום 2.7.14 הודעתי על דבר הזיכוי, ובהתאם לסעיף 183 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, להלן נימוקיי.

הנאשם מואשם בעבירות של נהיגה רשלנית שגרמה לתאונת דרכים בה נחבל אדם חבלה של ממש, בניגוד לסעיפים 62(2) ו-38(3) לפקודת התעבורה; התנהגות הגורמת נזק לאדם, בניגוד לתקנה 21(ב)(2) לתקנות התעבורה בצירוף סעיפים 68 ו-62 לפקודת התעבורה; ונסיעה אחורנית בלא זהירות, בניגוד לתקנה 45(1) לתקנות התעבורה בצירוף סעיפים 68 ו-62 לפקודת התעבורה.

התאונה אירעה ביום 21.6.12, בסמוך לשעה 12:50, ברחבת חניית השוק בקרית שמונה, שם בקרבת מקום נמצא גם משרדו של הנאשם, שהנו מורה לנהיגה. בכתב האישום נטען כי הנאשם הסיע את רכבו אחורנית מבלי שנקט באמצעים הדרושים כדי למנוע סיכון או פגיעה, וכתוצאה מכך "פגע הנאשם עם רכבו בהולכת רגל אשר הלכה מאחורי הרכב מימין לשמאל ביחס לנאשם". להולכת הרגל, גב' שושנה יחזקאל, ילידת 1944 (להלן: "הנפגעת"), נגרמה חבלת ראש, ומאז היא שרויה בחוסר הכרה במצב וגטטיבי (ראו תיעוד רפואי ת/16 ו- ת/17).

הנאשם כפר באחריותו לתאונה, ובעקבות כך נשמעו הוכחות.

העד המרכזי מטעם התביעה היה הבוחן, רס"ל מועתז שיח', אשר חקר את נסיבות התאונה. עדים נוספים שבאו מטעם התביעה לא שפכו אור על נסיבות התרחשות התאונה, ומכל מקום אין בעדותם כדי לסייע בקביעת ממצאים לטובת הנאשם או לחובתו. הנאשם העיד להגנתו ומטעמו העיד המומחה מר ניר קוסטיקה.

באי כוח הצדדים, עוה"ד ניצן בלולו (בשם המדינה) ועוה"ד יניב מנור (בשם הנאשם), הביאו בפני את סיכומיהם לעניין האשמה. לא אחזור על כל פרטי הטענות, ואתייחס לעיקר. כמו כן, אתייחס להלן לראיות הרלוונטיות להכרעת הדין בלבד.

אקדים מסקנה לניתוח ואומר כי התביעה לא הוכיחה, ברמת הוודאות הנדרשת במשפט פלילי, כי הנאשם התרשל וכי גרם ברשלנותו לתוצאות המזיקות של התאונה.

שמעתי את עדותו של הבוחן, אך זו אינה מספיקה להרשעת הנאשם, אף אם אתן לה את מלוא המשקל הראוי. הזיכוי נעוץ בכמות הראיות הדלה שהביאה התביעה ואינו נובע משיקולי מהימנות.

ובאשר לעדותו של הנאשם, התרשמתי מאדם אחראי, שהוראת הנהיגה היא המקצוע שלו, ועדותו בפניי היתה כנה ואמיתית אשר משקפת את המציאות כהווייתה. הנאשם העיד בפניי בפשטות ובצניעות, מבלי להפריז או להמעיט בתיאור האירועים, ואף לא היסס מלמסור דברים שיכולים היו לעמוד לחובתו ולסבך אותו באחריות לתאונה (כך לדוגמא שלא הסתכל במראה הימנית בזמן נסיעת רכבו לאחור - ראו להלן). עדותו של הנאשם נמצאת אפוא אמינה בעיניי ואני נותן לה את מלוא המשקל.

דיון

על גופה של הנפגעת לא נמצאו סימני חבלה (ראו סיכום האשפוז ת/16), מלבד החבלה בראשה שנגרמה ככל הנראה מהחבטה שספגה מהקרקע בעקבות נפילתה (וראו הודעת הנאשם במשטרה (ת/3), עמוד 2, שורה 9).

מעדותו של הבוחן (ראו פרוטוקול ישיבת יום 26.6.13, עמוד 10, שורה 32) ומדוח הבוחן שנערך על ידו (ת/2), עולה כי על רכבו של הנאשם לא נמצא כל סימן לפגיעה או לנזק שנגרם כתוצאה מהתאונה. כך גם לא ניתן לקבוע את מקום הפגיעה ברכב (שם, עמוד 11 לפרוטוקול, שורה 6), ואף לא ניתן לקבוע אם היה מגע בין הרכב לנפגעת עצמה (שם, עמוד 11, שורה 11). אין לשלול את האפשרות שהרכב פגע בעגלת הקניות של הנפגעת ולא בגוף הנפגעת, או שהנפגעת נפלה מעצמה לאחר שהעגלה פגעה ברכב (שם, עמוד 11, שורות 12-17 - וראו גם חוות דעת מומחה ההגנה - נ/1, עמוד 8). מוסכם כי הנפגעת לא הספיקה לעבור מאחורי הרכב ואף לא את הפינה הימנית האחורית של הרכב ולא ידוע אם היא דחפה את העגלה או גררה אותה (פרוטוקול יום 26.6.13, עמוד 11, שורות 23-25). אין לשלול מצב שהנפגעת הלכה בהליכה מהירה (שם, שורה 5, עמוד 12). לא נערך על ידי הבוחן שחזור לתאונה שכולל חישוב זמן, מהירות, מרחק וזמן תגובה, כי לא היו בידי הבוחן נתונים או ממצאים מהזירה (שם, עמוד 12, שורה 7). מכאן, שאין לשלול את האפשרות הסבירה כי יכולתו של הנאשם למנוע את התאונה היתה בלתי אפשרית בעליל (וראו

חוות דעת מומחה ההגנה - נ/1, עמוד 10).

בחקירתו במשטרה מיום 26.6.12 (ת/3), ובעדותו בבית המשפט מיום 5.12.13, מסר הנאשם כי יצא ממשרדו וניגש לרכבו שהיה צריך להסיעו אחורנית כדי להוציאו ממקום החניה. למותר לציין, כי נסיעתו זו של הנאשם, כשלעצמה, היתה חוקית ומוצדקת. הנאשם העיד כי לאחר נסיעה של כמטר אחד שמע רעש דומה לפגיעה ברכב, אך רכב אחר לא היה שם והוא הבחין בנפגעת שרועה על הקרקע מצד ימין של הרכב. הנאשם לא הבחין בנפגעת עובר לתאונה וכל אשר מסר לאחר מכן בחקירתו היה בבחינת הערכה בלבד (עדות הנאשם מיום 5.12.13, עמוד 28 לפרוטוקול, שורה 1), וגרסתו זו אמינה בעיניי.

מלוח התצלומים (ת/10) שסיפק הנאשם (אשר דאג לתעד את הזירה מיד לאחר קרות התאונה), עולה כי הנפגעת עברה ככל הנראה בין משאיות חונות ונפלה כתוצאה מהתאונה בין רכבו של הנאשם לבין משאית אחרת שחנתה שם. אם הנפגעת הגיעה לכיוון רכבו של הנאשם מאחורי המשאית החונה, וכך סביר להניח, הרי שאין ספק כי המשאית הסתירה אותה והנאשם לא יכול היה לראותה ברגעים הקריטיים עובר לתאונה. יצוין כי הנאשם הודיע למשטרה מיד על קרות התאונה (ת/21), אך לזירת התאונה הגיע הבוחן לאחר מספר ימים (ראו עדותו של הבוחן בבית המשפט מיום 26.6.13, עמוד 7). השחזור שעשה הבוחן כולל תרשים שדה הראייה (ת/6) אינם רלוונטיים להכרעת הדין, כי אינם משקפים את התנאים ששררו בזירת התאונה בזמן התרחשותה, והבוחן אף אישור זאת בעדותו בבית המשפט (ראו עמוד 10 לפרוטוקול הדין מיום 26.6.13 - וראו גם חוות דעתו של מומחה ההגנה (נ/1), עמוד 5). לפיכך, העדות המכרעת בפרשה זו הנה עדותו של הנאשם, שאני נותן בה כאמור אמון מלא.

הנאשם העיד כי בתנאים המתוארים הוא הסיע את רכבו אחורנית בזירות ובמהירות נמוכה מאוד עד אפסית, תוך שהוא מסתכל במראות, ואין לי כאמור כל יסוד לפקפק בדבריו. אמנם הנאשם מסר כי לא נעזר באדם אחר שיכוון אותו וכי הסתמך על המראה הפנימית שברכב (ת/3, עמוד 3), אך לא מצאתי בכך כל פסול בנסיבות העניין, כפי שאבהיר להלן.

מדוח הבוחן (ת/2) עולה כי שדה הראייה של הנאשם לצד ימין דרך מראת התשקיף הימנית היה פתוח עד ל-2.4 מטר, ואילו המראה הפנימית המרכזית (הפנורמית) מספקת שדה ראייה פתוח לאורך 10 מטרים לאותו צד (וראו תוצאות הניסוי שערך בית המשפט יחד עם באי כוח הצדדים והנאשם, לפיהן עולה כי המראה הפנימית הפנורמית מכסה שדה ראייה רחב, הכולל את שדה הראייה שמכסה המראה הימנית (פרוטוקול הדין מיום 5.12.13, עמוד 24)). מכאן עולה, כי הסתמכותו של הנאשם על המראה הפנימית האמצעית שהיא מראה פנורמית שמכסה שדה ראייה רחב, אינה פסולה ולא מלמדת על התרשלות מצדו.

ובאשר לצורך בעזרתו של מכוון, הבוחן הסיק כי חובתו של הנאשם היתה להיעזר באדם אחר שיכוון את הנאשם בנסיעתו לאחור לנוכח המשאיות שחננו בצד וחסמו את שדה הראייה שלו לצד ימין (ראו המסקנות בדוח הבוחן (ת/2)). מסקנה זו אינה מקובלת עלי. אין מדובר במקרה שבו שדה הראייה של הנהג לכיוון אחורה מוגבל כתוצאה ממבנה הרכב, וממילא לא מתעוררת כאן השאלה אם מחובתו של הנאשם היה להיעזר באדם נוסף שיכוונו ויהיה לו לעיניים, כדי שלא יחשב כמתרשל, אם לאו (השוו: ד"נ 22/83 מדינת ישראל נ' חדריה (1984)). שדה הראייה של הנאשם לאחור היה פתוח ומכשולי הראות היו חיצוניים לרכב ולא נובעים ממצב הרכב. כך שאין מדובר בנסיעה "עיוורת" של הנאשם לאחור

וממילא לא היה צורך בעזרתו של מדריך. כל אשר נדרש מהנאשם הוא לנסוע אחורנית בזהירות ובמהירות אטית תוך שהוא צופה לכיוון נסיעתו, ובכך הנאשם לא נכשל.

אכן, הנאשם גרם פיזית לתאונה שבה נחבלה הנפגעת, שכן אלמלא נסע אחורנית סביר להניח כי התאונה לא היתה מתרחשת. אך אין די בקשר סיבתי-עובדתי זה בין ההתנהגות לבין התוצאה כדי לייחס - משפטית - את התוצאה לנאשם ולחייב אותו ברשלנות. נדרשת בנוסף זיקה ספציפית-נורמטיבית - אם תרצו: קשר סיבתי משפטי - בין ההתנהגות לבין התוצאה, שרק בהתקיימותה ניתן לייחס את התוצאה לנאשם (מרדכי קרמניצר "על הרשלנות בפלילים - יסוד נפשי, יסוד עובדתי או שניהם גם יחד" משפטים כ"ד 71, 85 (התשנ"ד)).

בענייננו, קשר סיבתי משפטי זה המאפשר ייחוס אחריות פלילית לתוצאה, לא הוכח. הנורמה המחייבת כל נהג הנוסע ברכבו אחורנית להימנע מכל פגיעה שהיא בבני האדם המצויים בתחום הפיזי של נהיגתו, אינה קובעת אחריות מוחלטת. על התביעה להוכיח רשלנות. יפים בהקשר זה דבריו של בית המשפט המחוזי בנצרת בעניין עפ"ת (נצרת) 28434-05-13 ברזל נ' מדינת ישראל (2013):

"על [המאשימה] להוכיח אפוא, כי הפגיעה במנוחה הייתה יכולה להימנע ולהוכיח באופן פוזיטיבי כיצד הייתה יכולה התאונה להימנע. רק אם מגיעים למסקנה חישובית ולפיה, התאונה הייתה יכולה להימנע ובאילו תנאים יכולה הייתה להימנע, כי אז היה ניתן לקבוע, כי [הנאשם] חרג מתנאי ההתנהגות הנדרשים וכי התגבשו בעניינו יסודות עבירת ה"רשלנות" ולפיכך, יש להרשיעו בפלילים.

...

השאלה היא, מה צריך ומה יכול היה [הנאשם] לעשות על מנת למנוע את התאונה, ובהינתן, כי לא יכול היה לעשות דבר, או למצער, התביעה לא הוכיחה מה יכול היה לעשות, אזי יזכה המערער".

כך בענייננו. התביעה לא הוכיחה במה התרשל הנאשם וכיצד באופן סביר יכול היה למנוע את התאונה. הנאשם, כנהג ותיק ומורה לנהיגה, נסע אחורנית כשהוא צופה כל הזמן סביבו באמצעות המראות שברכב, ולא הבחין בשום סכנה. מהירות נסיעתו היתה נמוכה עד אפסית, והנסיעה עצמה היתה רגילה וזהירה ולא היה בה משום נטילת סיכון בלתי סביר. ברור כי הנאשם חב חובת זהירות כלפי הולכי הרגל המצויים מסביבו, אך בנסיבות המיוחדות של המקרה לא הוכח כי הנאשם הפר חובתו זו. אין מדובר בנסיעה אחורנית בקרבת מעבר חציה אלא במקום שאינו מיועד בעיקרו למעבר הולכי רגל. אין מדובר בפגיעה בילד קטן אלא באישה מבוגרת שהלכה בין משאיות חונות במגרש חניה שהסתירו אותה מעיני הנאשם. לא הוכח כי התאונה נגרמה בשל סיכון בלתי סביר צפוי שהנאשם נטל והתממש, וההנחה לטובת הנאשם היא שמדובר בסיכון סביר, אף בלתי צפוי, שהתממש. מהירות הליכתה של הנפגעת אינה ידועה, ונסיבות נפילתה לקרקע לא הובהרו במידה המאפשרת קביעת ממצאים לחובת הנאשם. הבוחן למעשה לא חקר את נסיבות התאונה כפי שקרתה, ומסקנותיו אינן מבוססות מדעית ואף לא ניתנו על סמך תשתית עובדתית שלמה. התביעה מצדה תוקפת את חוות דעתו של מומחה ההגנה שהראה, לגישתו, כי התאונה היתה בלתי נמנעת. אין לי צורך להיכנס לניתוח מסקנות מומחה ההגנה. נטל ההוכחה מוטל על התביעה, והנאשם הביא ראיות אף מעבר לנדרש ממנו במשפט פלילי. גם אם החישובים שערך מומחה ההגנה אינם נכונים - ואינני קובע זאת - הרי עדיין בהעדר ראיות מספיקות מטעם התביעה, התוצאה היא לעולם זיכוי של הנאשם, ולו מחמת הספק. אין חולק על כך כי לא ניתן להרשיע את הנאשם בתיק זה על סמך השערות

והנחות בעלמא כפי שמבקשת התביעה, ומכאן מתחייב זיכוי של הנאשם - וכך החלטתי.

המזכירות תמציא הכרעת דין זו לנאשם ולבאי כוח הצדדים.

ניתנה היום, ח' תמוז תשע"ד, 06 יולי 2014, בהעדר הצדדים.